

Rymdstyrelsens yttrande angående betänkandet En ny rymdlag (SOU 2021:91)

Rymdstyrelsen har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerat betänkande.

Sammanfattning

Rymdstyrelsen välkomnar betänkandets författningsförslag Förslag till lag (2022:000) om rymdverksamhet och Förslag till förordning (2022:000) om rymdverksamhet. Rymdstyrelsen har inget att invända mot att vi ges uppdragen som tillstånds- och tillsynsmyndighet. Vidare uppskattas tydligheten om samrådsskyldighet med andra myndigheter och att rymdverksamhet tydligt ska bedrivas på ett hållbart sätt.

Rymdstyrelsen motsätter sig dock de delar av kapitel 16 Konsekvenser som innebär att de nya uppgifterna för tillstånd och tillsyn tillförs myndigheten utan förstärkning av förvaltningsanslaget. Rymdstyrelsen bereder idag yttranden för tillstånd att bedriva rymdverksamhet som delges regeringen för beslut. Enligt det nya lagförslaget är det i stället Rymdstyrelsen som ska vara tillståndsgivande myndighet, vilket är en ny uppgift. Det nya lagförslaget innebär också att Rymdstyrelsen ska utöva tillsyn över de beslutade tillstånden. Sammantaget innebär detta flera nya uppgifter för Rymdstyrelsen och dessutom myndighetsutövning gentemot enskild. Myndighetens organisation behöver anpassas för att hantera dessa nya uppdrag. Den främsta anledningen är att tillstånds- och tillsynsverksamheten måste skiljas från det redan existerande uppdraget att med bidrag stödja teknikutveckling och forskning inom rymdområdet. En annan anledning är att tillsynsverksamheten bedöms bli mer omfattande än tidigare.

Yttrande

1. Sverige är i stort behov av en ny rymdlag. Den gällande lagen är från 1982 och tar inte hänsyn till den utveckling inom rymdområdet som skett under senare år. Rymdverksamhet är inte längre enbart en statsangelägenhet för ett fåtal nationer. Utvecklingen har gjort att rymden idag är tillgänglig för alla, inte minst privata aktörer med kommersiella intressen. För att Sverige ska kunna vara ett attraktivt land att bedriva rymdverksamhet i behövs, som betänkandet redovisar, en tydlighet om vilka regler som gäller. Detta är speciellt viktigt för den verksamhet som nu håller på att byggas upp vid den svenska rymdbasen Esrange. Med en förmåga att sända upp satelliter i omloppsbana runt jorden kommer intresset för

Sverige som rymdnation att öka. En modern och tydlig rymdlag behövs för att Sverige ska kunna leva upp till de nya förväntningar som detta innebär. Rymdstyrelsen bedömer att betänkandets förslag tillfredsställer detta.

2. Betänkandet föreslår att Rymdstyrelsen ska vara den myndighet som utfärdar tillstånd att bedriva rymdverksamhet och även utöva tillsyn över dessa tillstånd. Detta är rimligt både med tanke på Rymdstyrelsens roll som Sveriges expertmyndighet i rymdfrågor och Rymdstyrelsens nuvarande uppgift att bereda yttranden av tillståndsärenden inför regeringens beslut enligt nu gällande rymdlag. Med detta sagt konstaterar dock Rymdstyrelsen att denna för myndigheten nya roll kommer att innebära att nya kompetenser och mer personal behövs, och att en ny organisation måste utarbetas för att kunna utföra uppdraget.

3. Det försämrade geopolitiska läget i världen och klimatförändringarna har gjort rymden till en politisk fråga. Den information som rymdens infrastruktur levererar är en central källa som måste skyddas och vars integritet måste säkras. På samma sätt är det av största vikt att rymdverksamhet som kommer att bedrivas enligt den nya rymdlagen inte ger negativa konsekvenser för Sverige. Det är därför rimligt att den tillståndsgivande myndigheten i varje enskilt fall ska samråda med Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och Inspektionen för strategiska produkter för att ta hänsyn till Sveriges säkerhet eller andra utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska intressen.

4. Vi håller emellertid inte med om betänkandets förslag att Rymdstyrelsen kan ges uppdraget som tillstånds- och tillsynsmyndighet utan anslagsförstärkning, av följande anledningar:

-Antalet tillståndsärenden som Rymdstyrelsen handlägger kommer i och för sig att öka oavsett den nya rymdlagen, bl.a. genom Sveriges nya förmåga att skjuta upp satelliter i omloppsbana från Esrange. Ökningen blir dock mer omfattande när sondraketer och statliga aktörer omfattas av den nya lagen, vilket ställer krav på ökade resurser.

-Tillsynsverksamheten innebär också enligt förslaget myndighetsutövning gentemot enskild vilket är ett nytt uppdrag för Rymdstyrelsen.

-Tillsynsverksamheten, som enligt den nu gällande rymdlagen är relativt rudimentär, föreslås även vara självfinansierad, men först på sikt när volymen ärenden ökat. Inledningsvis behövs dock en anslagsförstärkning för att kunna bygga upp den nya funktionen och genomföra tillsynen.

-Enligt det nya lagförslaget ska samråd för varje enskilt tillståndsärende ske med Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och Inspektionen för strategiska produkter. Detta innebär en ökad omfattning av samråd, med tre nya samrådsmyndigheter, i varje ärende. Tidigare har samråd endast skett med Post och telestyrelsen.

-Rymdstyrelsen ska enligt sin instruktion ge bidrag till rymdverksamhet som kommer att kräva tillstånd eftersom även statlig rymdverksamhet behöver tillstånd enligt betänkandets förslag. Detta ställer krav på att bidrags- och tillståndsverksamheten hålls isär för att inte jäv ska uppstå. Den

organisationsförändring som följer av detta är en direkt följd av betänkandets förslag.

- Rymdstyrelsens personalresurser är redan idag knappa, vilket också belysts i det budgetunderlag som nyligen lämnats till uppdragsgivaren. Betänkandets förslag innebär att nya resurser och kompetenser måste tillföras.

Utan anslagsförstärkning kommer Rymdstyrelsen inte att kunna åta sig uppdraget som tillstånds- och tillsynsmyndighet på ett ändamålsenligt sätt.

5. I författningsförslaget 1.1, 1 kap. Allmänna bestämmelser och 3 § definieras *Rymdföremål* och *Verksamhetsutövare*.

-Vad gäller definition av *Rymdföremål* förordar vi en mer entydig och teknikneutral lagtext. Begreppet bäraket är inte entydigt i svenskan och det är för oss oklart om det inkluderar raketer som släpps från flygplan, etc. Lagstiftaren bör överväga en enklare definition av rymdföremål, t.ex. "Ett föremål, inklusive delar därav, som ska sändas ut, sänds ut eller har sänts ut till en höjd som överstiger 100 km över havsytans nivå." Det bör räcka att "sondraket", "bäraket", "raketsteg" och dylikt nämns som exempel på rymdföremål i förarbeten till lagen eller på annat lagtekniskt sätt.

-Vad gäller *Verksamhetsutövaren* önskar vi en tydligare skrivning. De förklarande texterna i betänkandets kapitel 7.3.3 och författningskommentarerna (18.1, 3 § s. 395) belyser inte det centrala fallet om förhållandet mellan en icke-svensk utsändningsleverantör och Svenska rymdaktiebolaget i frågan vem som ska söka tillstånd för utsändning av en nyttolast med en raket från Esrange.

I detta ärende har generaldirektör Anna Rathsman beslutat efter föredragning av stf generaldirektör Christer Nilsson.

För Rymdstyrelsen,

Anna Rathsman
Generaldirektör

Christer Nilsson
Stf generaldirektör